

Стандарти звітності зі сталого розвитку для МСБ

(на прикладі Стандарту VSME ЄС)

Зміст

Вступ	3	Порівняльна інформація і періодичність звітування.....	20
Контекст створення добровільного європейського стандарту звітності зі сталого розвитку для МСБ (VSME)	6	Матеріальність у VSME.....	21
Навіщо МСБ потрібні ESG-стандарти.....	7	Інструменти впровадження VSME	22
Актуальність ESG для МСБ у ЄС та для України.....	8	Типи даних в VSME.....	23
Місце VSME у системі європейської звітності зі сталого розвитку.....	9	Огляд EFRAG Digital Template і XBRL Converter.....	24
VSME: розробник, статус і ключові етапи розвитку.....	10	EFRAG Digital Template.....	25
Порівняння ESRS та VSME.....	11	XBRL Converter.....	26
Архітектура VSME	12	Приклади звітів за VSME	27
Як побудований стандарт VSME.....	13	Приклади звітів за VSME.....	28
Розширений модуль VSME: додатковий рівень деталізації.....	15	Аналіз першої хвилі VSME звітів.....	31
Приклад розкриття: ВЗ «Енергія і викиди парникових газів».....	16	Практичні поради на основі перших VSME звітів.....	32
Основні принципи підготовки звіту за VSME	17	Висновки	34
Основні принципи VSME.....	18	Відповіді на додаткові питання	36
Принцип «if applicable» / принцип застосовності.....	19	Джерела інформації і корисні ресурси	40

Офіс зеленого переходу є незалежним консультативно-дорадчим органом при Міністерстві економіки України, який допомагає впроваджувати реформи у сфері зеленого переходу, енергетичної та кліматичної політики України. Офіс зеленого переходу здійснює свою діяльність за фінансової підтримки Агенції Великої Британії з міжнародного розвитку та імплементується ГО «ДІКСІ ГРУП».

Вступ

Звітність зі сталого розвитку для малого і середнього бізнесу в Європі перестала бути вузькою темою для окремих компаній або консультантів. Вона поступово стає новою мовою взаємодії між бізнесом, банками, інвесторами, великими замовниками та державою. Для МСБ це важливо не тому, що на них уже сьогодні повною мірою поширюються ті самі правила, що й на великі корпорації, а тому, що ринкові вимоги почали змінюватися швидше за формальне законодавство. Підприємства, які працюють у ланцюгах постачання великих корпорацій, залучають кредитування, виходять на зовнішні ринки або співпрацюють з міжнародними партнерами, дедалі частіше мають відповідати на запити щодо екологічних, соціальних та управлінських показників. У цій новій реальності питання стоїть уже не в тому, чи потрібна така інформація, а в тому, у якому форматі її готувати, щоб це було посилено для малого і середнього бізнесу і водночас корисно для користувачів.

Саме як відповідь на цю проблему в Європейському Союзі був розроблений **Стандарт VSME (Voluntary standard for non-listed micro-, small- and medium-sized undertakings - Добровільний стандарт звітності зі сталого розвитку для нелістингових мікро-, малих і середніх підприємств).**

Його поява відображає важливий зсув у європейській політиці: після запровадження більш жорсткої системи обов'язкової звітності для великих компаній ЄС визнав потребу в окремому, пропорційному інструменті для менших компаній. VSME не покликаний дублювати ESRS у спрощеному вигляді. Його завдання інше: створити робочий, зрозумілий і стандартизований формат, який дозволяє МСБ відповідати на запити ринку без надмірного тиску. Саме тому стандарт набув особливої ваги і Європейська комісія рекомендувала застосовувати його на території ЄС компаніям, які лишилися поза охопленням вимог CSRD.

Для України ця тема має не абстрактне, а безпосереднє значення. По-перше, тому що український бізнес уже працює в середовищі, де вимоги ЄС дедалі сильніше впливають на умови експорту, доступ до фінансування та співпрацю з міжнародними контрагентами.

По-друге, тому що держава вже визначила напрямок руху: звітність зі сталого розвитку включена до ширшої рамки євроінтеграції та модернізації корпоративної звітності.

По-третє, тому що саме МСБ становить основу української економіки: у 2024 році в Україні діяло 285 037 малих і середніх підприємств, які забезпечували 73% зайнятості та 61,5% доданої вартості. Тобто будь-яка серйозна розмова про адаптацію України до нових європейських правил неможлива без окремого, практичного погляду на те, як ці зміни впроваджуватиме саме малий і середній бізнес.

Це дослідження Офісу зеленого переходу має на меті пояснити, чому VSME є важливим саме зараз, як він вбудований у нову архітектуру європейської звітності зі сталого розвитку, з яких модулів і принципів складається, та чому він може стати найбільш реалістичною точкою входу у звітність зі сталого розвитку для українських компаній.

Мета цього дослідження - не лише пояснити зміст Стандарту VSME, а й показати його практичне значення для України. Передусім ідеться про те, що VSME може стати для бізнесу інструментом підготовки до нових вимог ринку, основою для добровільного впровадження звітності зі сталого розвитку та реалістичним перехідним етапом до майбутньої системи, сумісної з вимогами ЄС (якщо компанія вирішить у майбутньому звітувати за ESRS).

МСБ чи МСП

Різниця термінів МСБ чи МСП в нашому дослідженні

В даному документі ми будемо вживати термін саме МСБ (малий та середній бізнес), а не МСП (малі та середні підприємства). Ми це робимо свідомо, адже є деяка різниця у тому, що розуміють під малими і середніми підприємствами в Україні, та в ЄС. Оскільки даний документ аналізує саме європейські стандарти і норми (які, хоч і є добровільними, але можуть і рекомендуватися для застосування в Україні), то ми будемо в термін МСБ вкладати розуміння європейського законодавства. Тому МСБ охоплює більшу кількість підприємств (вищі критерії). По суті, МСБ в розумінні законодавства ЄС вважаються всі компанії, які не підпадуть під пряму дію CSRD (а наразі це компанії розміром від 1000 працівників).

Ці компанії (які виключені із дії CSRD), можуть користуватись окремими стандартами звітності зі сталого розвитку - VSME.

В Україні усталена практика вживання терміну МСП з відповідними законодавчо визначеними критеріями підприємств. Ці критерії не співпадають із європейськими. Тому, для цілей цього дослідження, ми вживатимемо далі термін МСБ, маючи на увазі всі категорії підприємств, які є поза сферою впливу CSRD, і можуть використовувати VSME як основний стандарт для формування звітності зі сталого розвитку.

Це не виключає, що деякі компанії можуть добровільно використовувати для звітності більш складний стандарт ERSR, якщо матимуть в цьому потребу.

Охоплення CSRD в ЄС і потенціал застосування VSME

За даними EFRAG поза межами дії директиви про звітність зі сталого розвитку (CSRD) опиниться 99,8% компаній в ЄС. Тобто прямі вимоги щодо звітності (і відповідно застосування стандартів ERSR), стосуватимуться лише дуже малої кількості великих компаній і корпорацій. За попередніми оцінками під дію вимог CSRD попаде близько 3 до 6 тисяч компаній. Попри це, законодавці ЄС і зокрема Єврокомісія сподіваються, що попри зменшення сфери охоплення CSRD, більшість підприємств все ж буде охоплена обов'язком звітувати про свій сталий розвиток. Разом з тим, EFRAG на замовлення ЄК, продовжує активну роботу із впровадження VSME.

Скільки підприємств можуть використовувати VSME?

Україна

233 тис

Мікро
підприємства

25 млн

38 тис

Малі
підприємства

1,3 млн

14 тис

Середні
підприємства

210 тис

- **мікропідприємство** – до 9 працівників включно та до €2 млн доходу або активів;
- **мале підприємство** – до 49 працівників і до €10 млн доходу або активів;
- **середнє підприємство** – до 249 працівників і до €50 млн доходу або до €50 млн активів. *до гармонізації законодавства з ЄС в 2026)

Джерело: Державна служба статистики України, 2024

За даними Державної служби статистики України, у 2024 році в Україні налічувалося 285 037 малих та середніх підприємств (99,8% від загальної кількості), які потенційно підпадають під дію стандарту VSME. За нашими підрахунками, ці підприємства забезпечували 73% зайнятості та 61,5% доданої вартості

економіки. Найчисленніші — малі та мікропідприємства, але найефективніші — середні: їх лише 14 016, проте вони генерують 41,7% доданої вартості та є найбільшим роботодавцем (2,3 млн осіб). Це означає, що стандарт VSME потенційно охоплює практично весь бізнес-сектор України.

- **мікропідприємство** – до 9 працівників включно та до €2 млн доходу або активів;
- **мале підприємство** – до 49 працівників і до €10 млн доходу або активів;
- **Середнє підприємство** — до 249 працівників і до €50 млн доходу або до €43 млн активів.

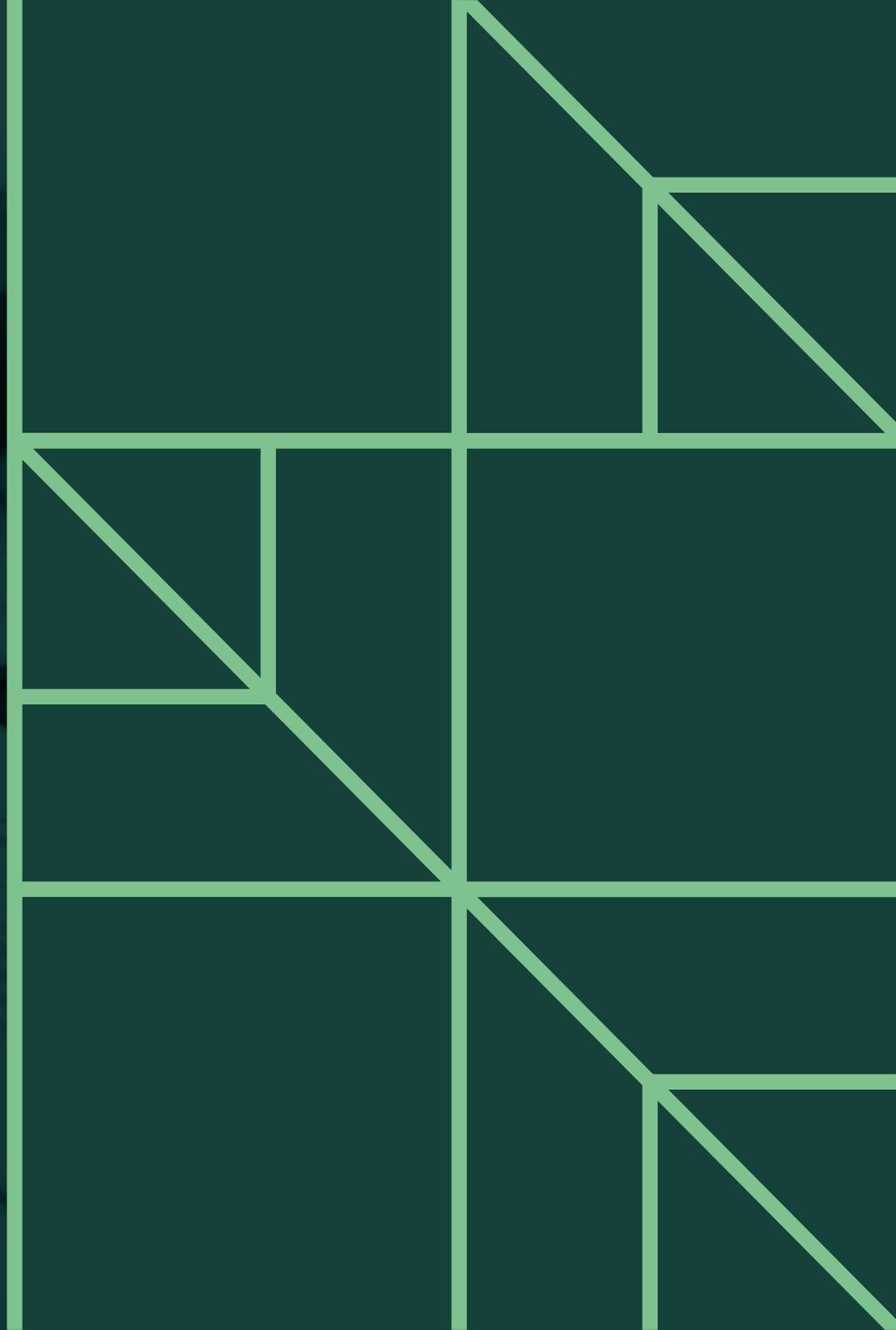
Джерело: European Commission, SME Annual Report, 2024

Порівняння структури МСП в Україні та ЄС показує їх загальну подібність: в обох випадках малі та середні підприємства становлять майже 100% від загальної кількості. Водночас у ЄС домінують мікропідприємства (понад 90%), тоді як в Україні їх частка є нижчою, а роль малих і середніх

підприємств — відносно більшою. Це вказує на більш збалансовану структуру бізнесу в Україні. Разом з тим, загальна кількість МСП у ЄС перевищує 25 млн, що значно більше порівняно з Україною та відображає різницю в масштабах економік.

Контекст створення добровільного європейського стандарту звітності зі сталого розвитку для МСБ (VSME)

- Навіщо МСБ потрібні ESG-стандарти
- Актуальність ESG для МСБ у ЄС та для України
- Місце VSME у системі європейської звітності зі сталого розвитку
- VSME: розробник, статус і ключові етапи розвитку
- Порівняння ESRS та VSME

Навіщо МСБ потрібні ESG-стандарти

Для малого і середнього бізнесу ESG-стандарти стають не питанням «моди» чи репутації, а практичним інструментом роботи з ринком. Навіть якщо більшість МСБ не підпадають під обов'язкову звітність за CSRD, вони дедалі частіше отримують запити щодо екологічних, соціальних та управлінських даних від банків, інвесторів, великих клієнтів і партнерів у ланцюгах постачання. Саме тому стандартизований і пропорційний формат розкриття ESG-інформації стає для МСБ способом зменшити хаотичне навантаження, спростити комунікацію з контрагентами та підвищити свою конкурентоспроможність.

- МСБ - це основа економіки ЄС. У ЄС МСБ становлять 99% усіх компаній і забезпечують роботою понад 85 млн людей; в інших [офіційних матеріалах ЄС](#) також використовується орієнтир близько 100 млн зайнятих у секторі МСБ. Це означає, що без МСБ перехід до сталого розвитку в ЄС просто неможливий.
- Тиск на МСБ зростає через запити щодо інформації по ланцюгу вартості (value chain requests). Єврокомісія прямо визнає, що вимоги до звітності великих компаній щодо інформації по ланцюгу вартості створюють каскадний ефект (trickle-down effect): великі компанії та фінансові установи дедалі частіше запитують ESG-дані у своїх МСБ-контрагентів.
- Проблема МСБ - не лише у відсутності даних, а у відсутності єдиного формату. Саме тому VSME задумувався як стандарт, що допомагає МСБ відповідати на численні запити від великих компаній, банків та інвесторів в уніфікований спосіб.
- ESG для МСБ - це також питання доступу до фінансування. Єврокомісія та EFRAG пов'язують добровільний ESG-стандарт для МСБ із полегшенням доступу до фінансування, оскільки він дає банкам і інвесторам зрозуміліші та зіставніші дані.
- Стандартизація потрібна як захист від надмірних запитів. У пакеті Omnibus Комісія окремо зазначила, що майбутній добровільний стандарт на основі VSME має працювати як своєрідний захист, тобто межа для обсягу інформації, яку великі компанії та банки можуть запитувати від компаній у своїх ланцюгах постачання із чисельністю до 1000 працівників.

ESG-стандарти для МСБ потрібні не тому, що малий бізнес раптом має звітувати «як корпорації», а тому, що ринок уже почав вимагати від нього структуровану sustainability-інформацію. У цьому контексті VSME є спробою дати МСБ простий, пропорційний і визнаний формат відповіді на такі запити.

Актуальність ESG для МСБ у ЄС та для України

Тема ESG-стандартів для МСБ стала особливо актуальною саме зараз, бо в ЄС одночасно відбуваються дві паралельні зміни. З одного боку, корпоративна sustainability-звітність уже стала частиною регуляторної рамки ЄС через CSRD. З іншого боку, сам ЄС у 2025 році перейшов до етапу спрощення вимог через пакет Omnibus і окремо виніс VSME як добровільний, пропорційний інструмент для компаній поза прямою сферою обов'язкового звітування. Тобто питання вже не в тому, чи будуть МСБ стикатися з ESG-запитами, а в тому, в якому форматі вони це робитимуть.

- У ЄС триває перегляд правил, але не відмова від звітності зі сталого розвитку. Omnibus package змінив критерії і деякі положення застосування звітності зі сталого розвитку, але не скасував саму логіку звітування. Очікується оновлення ESRS.
- VSME став центральною відповіддю ЄС для МСБ. 30 липня 2025 року Єврокомісія ухвалила Рекомендації щодо добровільного sustainability reporting standard for SMEs, прямо заснованого на VSME, розробленому EFRAG. Мета - зменшити адміністративне навантаження і дати МСБ єдиний формат відповіді на запити від великих компаній і фінансових установ.
- У центрі уваги - value chain requests. У роз'ясненнях Комісії зазначено, що великим компаніям і банкам потрібні ESG-дані від контрагентів у ланцюгу вартості, а добровільний стандарт VSME має виконувати роль «value-chain cap», тобто обмежувати надмірні інформаційні запити до компаній із чисельністю до 1000 працівників.
- Для України питання звітності зі сталого розвитку вже перейшло в площину державної політики. 18 жовтня 2024 року Кабінет Міністрів України затвердив Стратегію запровадження підприємствами звітності зі сталого розвитку. Уряд і Міністерство фінансів пов'язують її реалізацію з адаптацією українського законодавства до правил ЄС та з умовами руху України як країни-кандидата до членства в ЄС.
- Навіть до повної імплементації європейських вимог українські компанії, особливо експортери та постачальники великих корпорацій, дедалі частіше стикаються з ESG-анкетами, вимогами банків, донорів, міжнародних фінансових організацій і партнерів із ЄС. Саме тому для України VSME важливий як практичний інструмент підготовки бізнесу вже зараз. Це узгоджується і з українською Стратегією звітності зі сталого розвитку.

Актуальність теми пояснюється такими факторами: у ЄС уже діє рамка звітності зі сталого розвитку, у 2025 році вона пройшла фазу спрощення та стандартизації для МСБ через VSME, а Україна паралельно запускає власну політику імплементації як частину євроінтеграції та модернізації корпоративної звітності. У такому контексті VSME стає для українського МСБ одним із найбільш практичних орієнтирів для підготовки до нових ринкових і регуляторних очікувань.

Місце VSME у системі європейської звітності зі сталого розвитку

VSME займає проміжне, але дуже практичне місце в архітектурі європейської звітності зі сталого розвитку. Це не повна система звітності на рівні CSRD-ESRS для великих компаній, але й не просто довільна анкета або неформальні рекомендації. VSME є стандартизованою та пропорційною рамкою для підприємств, які зазвичай не підпадають під обов'язкову звітність, але вже стикаються із запитом щодо ESG-інформації з боку банків, інвесторів і великих компаній у ланцюгу вартості. Саме тому VSME можна розглядати як міст між обов'язковою регуляторною звітністю ЄС і практичними потребами МСБ.

- На верхньому рівні системи – CSRD і ESRS для великих компаній. Саме компанії, які підпадають під дію CSRD, повинні готувати звітність зі сталого розвитку за європейськими стандартами ESRS. Через вимоги до інформації по ланцюгу вартості їм також потрібні релевантні ESG-дані від постачальників і контрагентів, серед яких дуже часто є МСБ.
- На нижньому рівні – МСБ, які переважно не мають прямого обов'язку звітувати, але вже відчують ринковий тиск. Єврокомісія пояснює, що добровільний стандарт потрібен для того, щоб полегшити МСБ відповіді на запити щодо інформації зі сталого розвитку від великих компаній і фінансових установ, які самі підпадають під обов'язкові правила звітування.
- Саме між цими двома рівнями і знаходиться VSME. EFRAG визначає його як добровільний стандарт для нелістингових мікро-, малих

і середніх підприємств. Тобто його роль - не замінити ESRS для великих компаній, а дати меншим підприємствам легший і більш практичний формат розкриття інформації.

- VSME також поєднує звітність зі сталого розвитку з потребами сталого фінансування. У самому стандарті та супровідних матеріалах EFRAG закладено підхід, за яким частина розкриттів має бути корисною для банків, інвесторів та інших користувачів даних. Це особливо видно у розширеному модулі та цифровому шаблоні VSME.
- Після 2025 року значення VSME у системі помітно посилилося. Особливо через те, що внаслідок Omnibus з під дії CSRD випало 80% компаній, і тепер всі компанії до 1000 працівників можуть застосовувати добровільні стандарти. Відтоді VSME важливий елемент європейської моделі звітності.

CSRD / ESRS - обов'язкова звітність зі сталого розвитку для великих компаній

VSME - добровільний і пропорційний стандарт для МСБ

Запити ринку, банків і партнерів по ланцюгу вартості - практичний канал, через який вимоги до ESG-даних доходять до МСБ

Такий підхід добре показує, що VSME не існує окремо: він є відповіддю на розрив між «великим» регулюванням і реальними можливостями МСБ. VSME виконує роль пропорційного стандарту «середнього рівня»: він не підміняє повні ESRS, але дозволяє МСБ увійти в європейську систему звітності зі сталого розвитку у зрозумілому і менш обтяжливому форматі. Для ринку це спосіб отримати більш уніфіковані дані від менших компаній, а для самих МСБ – спосіб відповідати на ESG-запити без потреби звітувати так, як це роблять великі корпорації.

VSME: розробник, статус і ключові етапи розвитку

VSME був розроблений EFRAG за мандатом Європейської комісії як добровільний стандарт звітності зі сталого розвитку для нелістингових мікро-, малих і середніх підприємств. За 2024-2025 роки він пройшов шлях від проекту стандарту та публічних консультацій до офіційної Рекомендації Європейської комісії, яка закріпила його як основний європейський орієнтир для пропорційної звітності МСБ.

- Розробник стандарту - EFRAG. Саме EFRAG підготував VSME як окремий стандарт для нелістингових МСБ у межах роботи над європейською звітністю зі сталого розвитку. У самому стандарті EFRAG описує свою роль як органу, що надає Європейській комісії технічні напрацювання у сфері звітності.
- Мандат на розробку надійшов від Європейської комісії. VSME розроблявся як один із результатів SME Relief Package 2023. Завдання - створити простий і зрозумілий формат для розкриття інформації зі сталого розвитку МСБ.
- Стандарт проходив повноцінне обговорення з ринком перед фіналізацією. За даними EFRAG, у її межах було отримано 311 відповідей через онлайн-опитування, 64 відповіді у польовому тестуванні та 22 окремі листи-коментарі (в тому числі ми надали рекомендації від Офісу зеленого переходу).
- У грудні 2024 року стандарт був фіналізований і переданий до Комісії. Матеріали EFRAG фіксують, що після доопрацювання за результатами консультацій стандарт був схвалений у межах процедур EFRAG і 17 грудня 2024 року переданий Європейській комісії.
- 30 липня 2025 року Європейська комісія ухвалила Recommendation (EU) 2025/1710. VSME набув статусу офіційно рекомендованого стандарту ЄС для добровільного застосування МСБ.
- VSME не є обов'язковим законом, але має офіційне визнання на рівні ЄС. Це не делегований акт на рівні обов'язкових ESRS, але вже формально підтриманий Єврокомісією документ, який ринок може використовувати як базовий орієнтир. Ця Рекомендація є проміжним рішенням до можливого майбутнього добровільного стандарту на основі VSME.

2023 - Єврокомісія дає мандат на розробку в межах SME Relief Package

2024 - публічні консультації щодо проєкту VSME

17.12.2024 - EFRAG передає фінальний VSME до Єврокомісії

30.07.2025 - Єврокомісія ухвалює Recommendation (EU) 2025/1710

VSME - це стандарт, який має і технічну легітимність завдяки розробці EFRAG, і інституційну вагу завдяки офіційній Рекомендації Європейської комісії. Саме це робить його не просто експертним документом, а реальним орієнтиром для звітності зі сталого розвитку МСБ у ЄС.

Порівняння ESRS та VSME

CSRD (ESRS) і VSME належать до однієї європейської архітектури звітності зі сталого розвитку, але мають різну логіку застосування.

CSRD (ESRS) - це рамка обов'язкової звітності для компаній, які підпадають під законодавчі вимоги ЄС, тоді як VSME - добровільний і пропорційний стандарт для менших компаній, насамперед нелістингових МСБ. Після пакета Omnibus 2025 року ця відмінність стала ще помітнішою: Єврокомісія запропонувала залишити в обов'язковому полі CSRD лише великі компанії з понад 1000 працівників, а для компаній до 1000 працівників рухатись через добровільний стандарт, заснований на VSME.

	CSRD (ESRS)	VSME
Статус	<ul style="list-style-type: none"> обов'язкова рамка ЄС (директива + стандарти) 	<ul style="list-style-type: none"> добровільний стандарт (рекомендований Єврокомісією)
Для кого	<ul style="list-style-type: none"> великі компанії у сфері дії CSRD понад 1000 працівників понад 450 млн євро обороту 	<ul style="list-style-type: none"> нелістингові МСБ до 1000 працівників
Мета	<ul style="list-style-type: none"> повна звітність зі сталого розвитку 	<ul style="list-style-type: none"> спрощена відповідь на запити ринку- менше адміністративного навантаження
Матеріальність	<ul style="list-style-type: none"> подвійна матеріальність, формалізований процес 	<ul style="list-style-type: none"> спрощений підхід (релевантність, застосовність, Appendix B)
Аудит (assurance)	<ul style="list-style-type: none"> передбачений limited assurance 	<ul style="list-style-type: none"> обов'язковість аудиту не встановлено
Роль для ланцюга вартості	<ul style="list-style-type: none"> компанії запитують дані у постачальників (але у постачальників <1000 працівників лише у обсязі VSME) 	<ul style="list-style-type: none"> VSME як стандартна відповідь МСБ на запити великих корпорацій, банків тощо
Застосування в Україні	<ul style="list-style-type: none"> повна інтеграція директиви і стандартів у національне законодавство 	<ul style="list-style-type: none"> переклад і публікація для добровільного застосування

Архітектура VSME

- Як побудований Стандарт VSME
- Базовий модуль VSME: мінімальна основа для звітності
- Розширений модуль VSME: додатковий рівень деталізації
- Приклад розкриття: ВЗ «Енергія і викиди парникових газів»

Як побудований стандарт VSME

VSME побудований як модульний стандарт, щоб МСБ могли застосовувати його пропорційно до своїх можливостей і потреб користувачів інформації. У фінальній версії стандарт складається з двох модулів - базового і розширеного. При цьому логіка документа така, що підприємство може почати з простішого рівня, а за потреби додати більш деталізовані розкриття. Стандарт також містить окремі додатки з термінами, переліком тем сталого розвитку та прив'язкою окремих розкриттів до потреб користувачів даних.

- VSME складається з двох модулів:
 - › Basic Module - базовий модуль
 - › Comprehensive Module - розширений модуль
- Базовий модуль є відправною точкою для МСБ. У стандарті зазначено, що застосування Basic Module є передумовою для застосування Comprehensive Module. Тобто розширений модуль не використовується окремо, а лише як надбудова над базовим.
- Обраний модуль потрібно застосовувати повністю. Якщо підприємство обирає певний модуль, воно має дотримуватися його в цілому. Водночас окреме розкриття надається лише тоді, коли воно застосовне до конкретних обставин підприємства. Це одна з ключових ознак пропорційності VSME.
- Стандарт має не лише основний текст, а й важливі додатки. У фінальній версії VSME є:
 - › Appendix A - визначення термінів
 - › Appendix B - перелік тем сталого розвитку
 - › Appendix C - перелік розкриттів, які особливо корисні для користувачів даних, зокрема у сфері сталого фінансування
- Це робить стандарт не просто набором вимог, а повноцінною робочою рамкою.
- Структура стандарту поєднує загальні принципи і тематичні розкриття. На початку документа подані загальні принципи підготовки звіту, а далі – самі розкриття у межах базового і розширеного модулів. Тобто VSME треба читати не як таблицю показників, а як цілісний стандарт: спочатку правила підготовки, потім конкретні вимоги.

Логіка VSME:

- рівень 1 - загальні правила підготовки звіту
- рівень 2 - Basic Module як мінімальна база
- рівень 3 - Comprehensive Module як додатковий рівень деталізації

додатки - словник термінів, карта тем і зв'язок із потребами користувачів даних

Це означає, що стандарт з самого початку побудований як інструмент поетапного входу МСБ у звітність зі сталого розвитку.

Загальна структура VSME досить проста: спочатку загальні правила, далі базовий модуль, потім розширений модуль і додатки. Саме така архітектура робить стандарт водночас зрозумілим для МСБ і достатньо корисним для банків, інвесторів та партнерів по ланцюгу вартості.

Базовий модуль VSME: мінімальна основа для звітності

Базовий модуль є центральною відправною точкою стандарту VSME. У фінальному тексті EFRAG зазначено, що саме цей модуль є орієнтиром для мікропідприємств і водночас становить мінімальну вимогу для інших підприємств, які використовують VSME. Його логіка полягає в тому, щоб дати МСБ стислий, але достатньо змістовний набір розкриттів: спочатку загальна інформація про підготовку звіту та практики компанії, а далі - базові екологічні, соціальні та управлінські показники.

Базовий модуль охоплює 11 блоків:

- **В1-В2 загальна інформація**
- **В3-В11 базові показники**

Basic Module

В1-В2 вступна частина:

В1 - основа підготовки звіту;

В2 - практики, політики та майбутні ініціативи для переходу до більш сталої економіки.

В3-В7 екологічний блок:

В3 - енергія та викиди парникових газів;

В4 - забруднення повітря, води та ґрунту;

В5 - біорізноманіття;

В6 - вода;

В7 - використання ресурсів, циркулярна економіка та відходи.

В8-В10 соціальний блок:

В8 - загальні характеристики персоналу;

В9 - здоров'я і безпека працівників;

В10 - оплата праці, колективні переговори та навчання.

В11 управлінський блок

В11 - вироки та штрафи за корупцію і хабарництво.

Базовий модуль написаний у спрощеній логіці для МСБ. У матеріалах EFRAG наголошувалося, що базовий модуль сформульований спрощеною мовою, щоб бути зрозумілим мікро- та малим підприємствам, але при цьому зберігати змістову сумісність із більш широкою системою європейської звітності.

Базовий модуль не означає «мінімум заради мінімуму». Він уже охоплює ключові теми, які найчастіше цікавлять банки, партнерів по ланцюгу вартості та інших користувачів даних: енергію, викиди, воду, відходи, характеристики працівників, безпеку праці та антикорупційні питання. Тобто навіть базовий рівень VSME вже дає достатньо структуровану картину підприємства.

Розширений модуль VSME: додатковий рівень деталізації

Розширений модуль VSME є надбудовою над базовим модулем і призначений для тих підприємств, яким потрібно надавати більш детальну інформацію зі сталого розвитку. У самому стандарті зазначено, що цей модуль покликаний повніше задовольняти інформаційні потреби ділових партнерів підприємства, зокрема банків, інвесторів і корпоративних клієнтів, понад те, що вже охоплено базовим модулем. Тобто його логіка полягає не в ускладненні звітності «про всяк випадок», а у відповіді на конкретні запити користувачів даних.

Розширений модуль включає 9 блоків - від C1 до C9.

Comprehensive Module

C1 - стратегія: бізнес-модель і ініціативи, пов'язані зі сталим розвитком

C2 - практики, політики та майбутні ініціативи для переходу до більш сталої економіки

C3 - цілі зі скорочення викидів парникових газів і кліматичний перехід

C4 - кліматичні ризики

C5 - додаткові характеристики персоналу

C6 - додаткова інформація про власний персонал: політики і процеси у сфері прав людини

C7 - серйозні негативні інциденти у сфері прав людини

C8 - доходи від окремих видів діяльності та виключення з еталонних показників ЄС

C9 - співвідношення жінок і чоловіків в органі управління

- **Розширений модуль не застосовується окремо.** Звітування за базовим модулем є передумовою для звітування за розширеним. Підприємство не може перейти одразу до C1-C9, минаючи базовий рівень.
- **Основна роль модуля - відповісти на потреби банків, інвесторів і великих клієнтів.**
- **Змістовно модуль переходить від базових показників до ширшого управлінського і стратегічного рівня.**
- **Розширений модуль тісніше пов'язаний із потребами сталою фінансування.** Саме тут зосереджено більше тих показників, які можуть бути корисними для фінансових установ та інших стейкхолдерів, яким потрібні дані для оцінки ризиків або соціальних аспектів і управління.

Приклад розкриття: В3 «Енергія і викиди парникових газів»

Розкриття В3 «Енергія і викиди парникових газів» добре показує, як VSME працює на практиці: одна тема розкладається не на одну фразу, а на кілька окремих точок даних. Саме тут видно різницю між назвою розкриття і його реальним змістом. У межах В3 підприємство має подати базову кількісну інформацію про енергоспоживання і викиди, а за певних умов може або має додати додаткові пояснення. Це один із найпоказовіших прикладів того, як VSME поєднує простоту з достатньою аналітичною цінністю.

В3 входить до базового модуля і належить до екологічних показників. У змісті стандарту В3 визначений як одне з п'яти базових екологічних розкриттів у блоці В3-В7. Це означає, що тема енергії та викидів входить до мінімального набору екологічної інформації, яку VSME вважає найбільш універсальною для МСБ.

Одне розкриття В3 охоплює кілька окремих точок даних. На практиці тут ідеться не про одну цифру, а про блок інформації, що включає щонайменше:

- загальне споживання енергії;
- валові викиди парникових газів Score 1;
- валові викиди парникових газів Score 2 за location-based підходом.

Саме тому В3 є хорошим прикладом того, як VSME перетворює загальну тему на конкретні вимірювані показники.

Одиниці виміру важливі для правильного заповнення:

- енергія подається в МВт·год;
- викиди парникових газів - у тоннах CO₂-еквіваленту.

Це забезпечує зіставність даних між компаніями та між періодами.

В3 показує, що VSME не обмежується лише наявністю політики чи загальної заяви. Тут уже потрібні саме кількісні показники, а не лише описове пояснення. Це важливо, бо саме такі дані найчастіше цікавлять банки, клієнтів у ланцюгу вартості та інших користувачів звітності.

Стандарт допускає додаткову інформацію, якщо це доречно. У випадку В3 це може стосуватися, наприклад, додаткових пояснень щодо джерел енергії, меж обліку або навіть Score 3, якщо компанія вирішує його розкривати.

На практиці В3 відповідає на три базові питання:

- скільки енергії споживає підприємство;
- які прямі викиди воно має;
- які непрямі викиди, пов'язані з придбаною енергією, воно має.

Це робить В3 одним із найважливіших технічних розкриттів у всьому базовому модулі, тому що воно дає стартову картину кліматичного та ресурсного профілю компанії.

Це одне з найтиповіших розкриттів для запитів банків і партнерів. Саме дані про енергію та викиди найчастіше входять до запитів щодо ESG-інформації у фінансуванні та ланцюгах вартості. Це узгоджується із загальною метою VSME – спростити задоволення таких запитів.

В3 добре ілюструє логіку «одна тема - кілька точок даних».

Основні принципи підготовки звіту за Стандартом VSME

- Основні принципи VSME
- Принцип «if applicable» / принцип застосовності
- Порівняльна інформація і періодичність звітування
- Матеріальність у VSME

Основні принципи VSME

VSME побудований не лише як набір розкриттів, а як стандарт із чіткими вимогами до якості інформації. Підприємство повинно розкривати інформацію, яка є релевантною, правдиво поданою, зіставною, зрозумілою та такою, що може бути перевірена. Саме ці принципи визначають, якою має бути якісна звітність за VSME, незалежно від того, чи йдеться про базовий, чи про розширений модуль.

- **Релевантність.** Інформація у звіті має стосуватися саме тих тем, які важливі для розуміння впливів, ризиків, практик і показників конкретного підприємства. У VSME це пов'язано і з переліком тем сталого розвитку, і з можливістю додавати додаткову інформацію, якщо стандартного набору недостатньо для коректного відображення специфіки компанії.
- **Правдиве подання.** Підприємство має показувати інформацію так, щоб вона коректно відображала реальний стан справ, а не створювала формально «гарну» картину. Саме тому стандарт дозволяє додавати додаткові показники або текстові пояснення, якщо без цього інформація буде неповною або викривленою.
- **Зіставність.** Дані мають бути подані так, щоб ними можна було користуватися в динаміці та порівнювати між періодами. Для цього VSME вимагає подавати порівняльну інформацію за попередній рік, починаючи з другого року звітування.
- **Зрозумілість.** Стандарт орієнтований на те, щоб інформація була читабельною і придатною до використання зовнішніми користувачами, зокрема банками, інвесторами та партнерами по ланцюгу вартості. Саме цим пояснюється спрощена побудова VSME порівняно з повними ESRS.
- **Можливість перевірки.** Подані дані мають бути такими, щоб їх можна було підтвердити на основі внутрішніх документів, обліку або іншої доказової бази. Для МСБ це особливо важливо, бо користувачі звітності очікують не просто декларацій, а інформації, яку можна обґрунтувати.
- **Ці принципи застосовуються до всього стандарту, а не до окремих тем.** Тобто вони однаково важливі і для даних про викиди, і для інформації про персонал, і для антикорупційних розкриттів.
- **VSME дозволяє додавати додаткову інформацію.** Якщо для релевантного і правдивого подання стандартних показників замало, підприємство може доповнити їх додатковими кількісними або якісними даними. EFRAG окремо зазначає, що це може стосуватися як галузевих тем, так і специфічних для конкретної компанії питань.
- У VSME вимога до релевантної, правдиво поданої, зіставної, зрозумілої та перевірюваної інформації поєднується з підходом, за яким окремі розкриття подаються лише тоді, коли вони застосовні до обставин підприємства («if applicable», більше про це на наступному слайді). Це допомагає не перевантажувати звіт зайвими даними і зосередитися на тому, що справді є доречним для конкретного бізнесу.

Принцип «if applicable» / принцип застосовності

Одна з ключових особливостей VSME – принцип застосовності. Його логіка полягає в тому, що підприємство має застосовувати обраний модуль стандарту повністю, але окреме розкриття подається лише тоді, коли воно справді стосується діяльності, обставин або даних конкретної компанії. Саме цей підхід робить VSME пропорційним: стандарт не вимагає механічно заповнювати всі можливі показники, якщо певна тема для підприємства об'єктивно не є застосовною.

- **Принцип застосовності вбудований у саму архітектуру VSME.** У стандарті зазначено, що підприємство, яке звітує за базовим або розширеним модулем, подає всі розкриття відповідного модуля, але лише тією мірою, якою вони застосовні до його конкретних обставин. Це означає, що VSME не працює за логікою «заповнити все будь-якою ціною».
- **«Не застосовується» - це допустимий результат, а не помилка.** Якщо певна тема, показник або тип інформації не стосується підприємства, стандарт дозволяє не надавати таке розкриття. Таким чином, відсутність інформації в окремому пункті може означати не неповний звіт, а те, що відповідна вимога не є релевантною для цього бізнесу.
- **Це особливо важливо для МСБ, у яких немає однакового профілю впливів і ризиків.** Наприклад, не кожне підприємство матиме суттєві дані щодо біорізноманіття, використання води, небезпечних відходів або окремих аспектів прав людини. Принцип застосовності дозволяє уникнути перевантаження такими темами, якщо вони не відповідають характеру діяльності підприємства.
- **Водночас принцип застосовності не означає довільний вибір тем.** Підприємство не може просто ігнорувати незручні питання. Логіка стандарту полягає в тому, що рішення про незастосовність має впливати з реального профілю діяльності компанії, а не з бажання скоротити обсяг звіту. Саме тому VSME одночасно поєднує принцип застосовності з вимогами до релевантності, правдивого подання та можливості перевірки.
- **Практичні пояснення Єврокомісії підсилюють цю логіку.** У Додатку II до Рекомендації Комісії пояснюється, що практичні матеріали покликані допомогти МСБ застосовувати стандарт послідовно та економно, не перетворюючи його на надмірний адміністративний тягар.

Наприклад, цей принцип може означати, що:

- компанія без суттєвого споживання води не матиме такого обсягу розкриттів, як водоемне виробництво;
- офісний бізнес і виробниче підприємство матимуть різний профіль екологічних показників;
- не кожен МСБ матиме застосовні розкриття щодо окремих кліматичних ризиків, біорізноманіття чи серйозних інцидентів у сфері прав людини.

Принцип застосовності є одним із головних механізмів пропорційності у VSME. Він дозволяє МСБ не перевантажувати звіт зайвими даними, але водночас зобов'язує розкривати всю інформацію, яка справді є доречною для розуміння діяльності, впливів і ризиків підприємства. Саме завдяки цьому VSME є більш гнучким і практичним стандартом для МСБ.

Порівняльна інформація і періодичність звітування

VSME побудований так, щоб звітність була не одноразовою вправою, а послідовним процесом, придатним для порівняння в часі. Саме тому стандарт окремо встановлює правила щодо періодичності підготовки звіту та подання порівняльної інформації. Це важливо і для самих підприємств, і для банків, інвесторів та партнерів, які хочуть бачити не лише окремий набір даних, а динаміку змін.

Логіка VSME щодо періодичності:

- перший рік - зібрати і подати базовий набір інформації;
- другий рік - подати нові дані і додати порівняння з попереднім роком;
- далі - підтримувати щорічний цикл оновлення, щоб користувачі бачили динаміку.

- **VSME орієнтує на щорічне звітування.** У стандарті зазначено: якщо звіт готується для задоволення потреб великих компаній або банків, які потребують оновлення інформації щороку, то він має готуватися щорічно. Це фактично задає базову рекомендовану періодичність застосування VSME.
- **Період звіту має бути узгоджений із фінансовою звітністю.** Якщо підприємство складає фінансову звітність, то звіт зі сталого розвитку за VSME має готуватися за період, який є узгодженим у часі з фінансовою звітністю. Це спрощує внутрішню організацію даних і робить звіт більш зрозумілим для зовнішніх користувачів.
- **Порівняльна інформація стає обов'язковою з другого року звітування.** Стандарт вимагає подавати порівняльні дані за попередній рік, але лише починаючи з другого року звітування. Для показників, що розкриваються вперше, порівняльна інформація не вимагається.
- **Це пов'язано з принципом зіставності.** Один із базових принципів VSME - зіставність інформації. Саме завдяки щорічному підходу і вимозі показувати попередній період звітність стає корисною не лише як «моментальний знімок», а як інструмент для аналізу прогресу або погіршення показників.
- **Стандарт допускає спрощення, якщо окремі дані не змінилися.** Якщо певні точки даних не змінилися порівняно з попереднім роком, підприємство може прямо зазначити, що змін не було, і послатися на інформацію, розкриту в попередньому звіті. Це важливий елемент пропорційності для МСБ.

VSME орієнтує підприємства на щорічну звітність, узгоджену з фінансовим циклом, і вимагає порівняльні дані з другого року застосування. Такий підхід підвищує зіставність і практичну цінність звіту, але водночас не створює зайвого тягаря для МСБ на старті.

Матеріальність у VSME

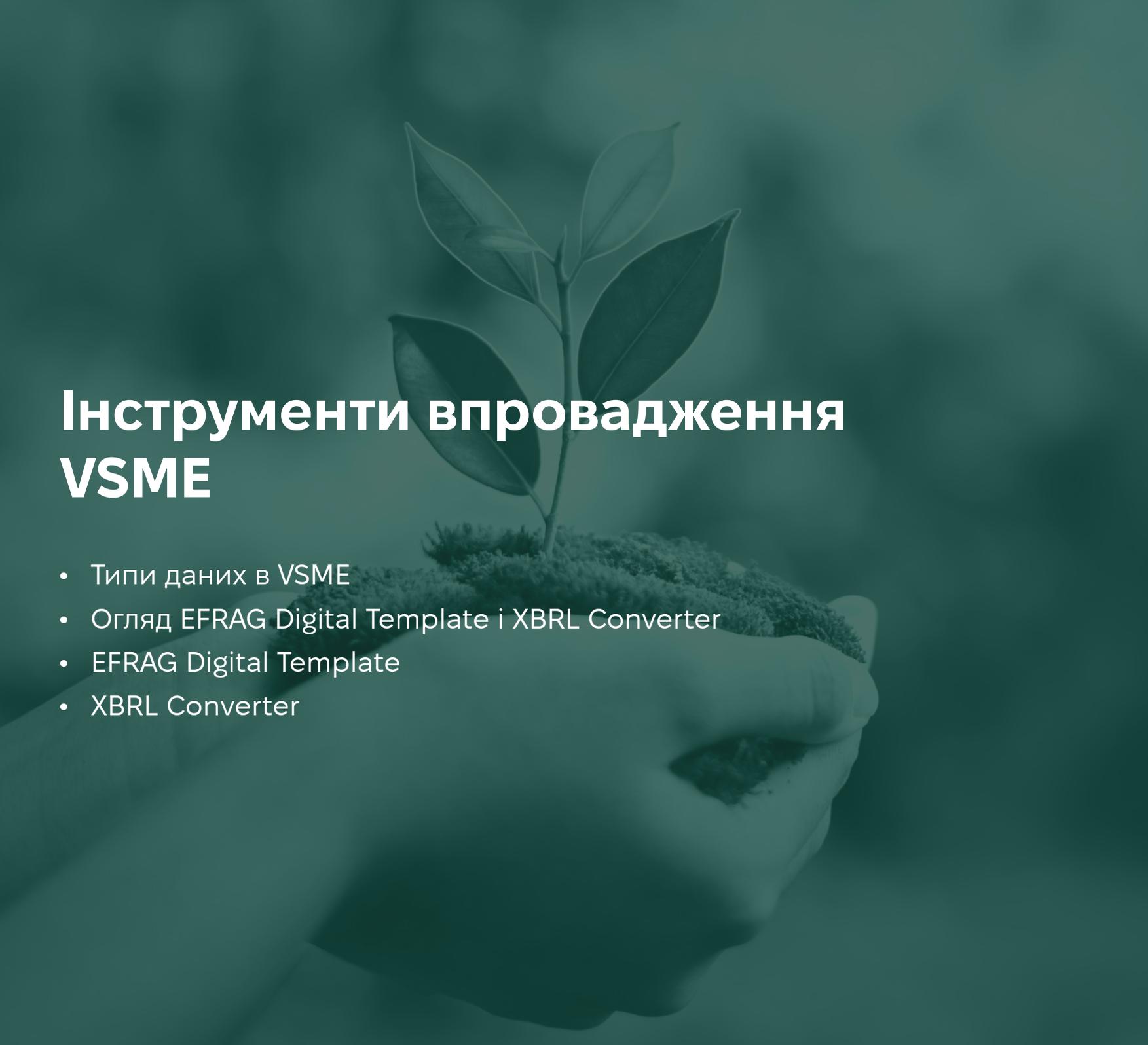
У фінальній версії VSME немає окремого формалізованого процесу подвійної матеріальності в тому вигляді, як це передбачено Стандартами ESRS для великих компаній. Стандарт VSME побудований простіше: через принципи релевантності, застосовності конкретних розкриттів, можливість додавати специфічну для компанії інформацію та використання Appendix B як переліку можливих тем сталого розвитку. Тобто **VSME не вимагає від МСБ проходити складну процедуру подвійної оцінки матеріальності**, але все одно очікує, що компанія визначить, які теми справді є важливими для її бізнесу.

- **У VSME немає окремого розділу з повною методологією подвійної матеріальності, як в ESRS.** У фінальному стандарті акцент зроблено на якісних характеристиках інформації, принципі застосовності та на переліку можливих тем у Appendix B. Це відрізняє VSME від ESRS, де подвійна матеріальність є центральною методологічною вимогою.
- **Логіка відбору релевантних тем у VSME зберігається.** Appendix B є невід'ємною частиною стандарту і містить перелік можливих тем сталого розвитку, який підприємство може використовувати як робочий список для визначення того, що є важливим саме для нього. У Basis for Conclusions EFRAG також прямо пояснює, що у VSME використано той самий перелік тем, що й у ширшій системі ESRS.

- **У VSME працює спрощена практична логіка: «що для нас релевантно і що до нас застосовується».** Підприємство не проводить складну формальну процедуру, але має оцінити, які теми зі списку Appendix B стосуються його діяльності, впливів, ризиків, організації бізнесу та запитів користувачів інформації. Це і є фактичний механізм відбору тем у VSME.
- **VSME не скасовує професійного судження.** Підприємство все одно має осмислити свої ключові теми сталого розвитку, але робить це в більш легкому режимі - без повного процесу подвійної матеріальності, складних карт впливів і фінансових ефектів, які характерні для повних ESRS. Це і є одна з головних ознак пропорційності VSME.

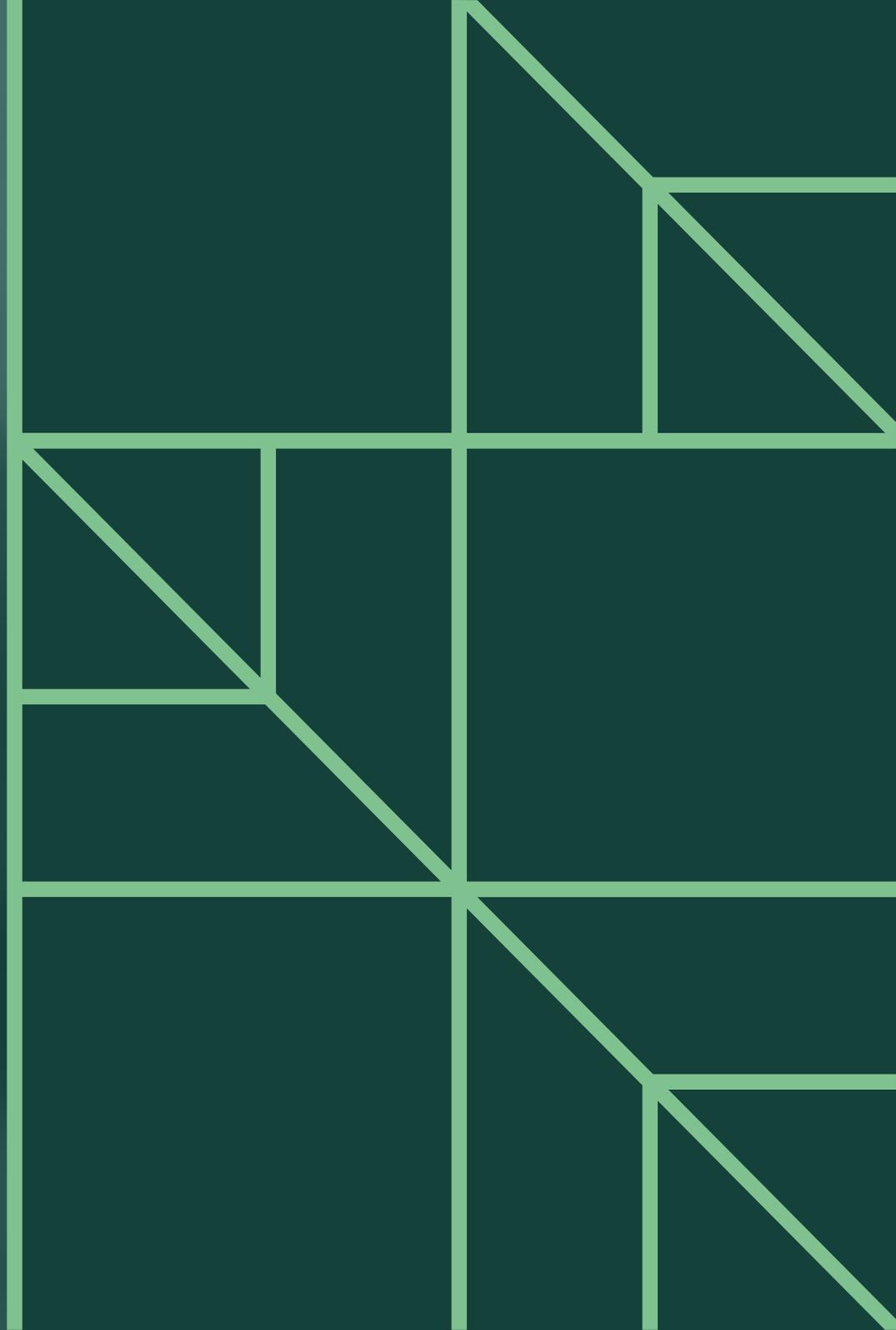
Алгоритм визначення матеріальності у VSME:

- не потрібно проводити складну подвійну матеріальність як у великих компаній;
- достатньо подивитися на перелік тем у Appendix B;
- визначити, що реально стосується бізнесу;
- розкрити застосовні теми і, за потреби, додати власні пояснення чи показники.

Інструменти впровадження VSME

- Типи даних в VSME
- Огляд EFRAG Digital Template і XBRL Converter
- EFRAG Digital Template
- XBRL Converter

Типи даних в VSME

На практиці VSME працює не як суцільний текстовий документ, а як набір різних типів полів і точок даних, які підприємство заповнює у цифровому шаблоні. EFRAG пояснює, що цифровий шаблон створений як Excel-інструмент для введення даних і перевірки коректності заповнення, а його логіка побудована навколо різних категорій полів: текстових, числових, умовних та напівавтоматизованих. Саме це робить VSME більш практичним для МСБ, ніж «ручне» складання звіту з нуля.

- У шаблоні є текстові поля для описової інформації. Це поля для пояснень, коротких описів практик, політик, ініціатив або контексту щодо певного розкриття. Шаблон підтримує напівтекстові розкриття через випадючі списки, позначки та інші елементи, які полегшують введення описової інформації.
- Є числові показники для кількісних метрик. Саме в цій формі вводяться значення на кшталт споживання енергії, обсягів викидів, використання води, відходів, чисельності персоналу або інших кількісних показників. У цифровому шаблоні ці дані поєднані з вбудованими формулами.
- Окрема частина полів побудована як «так/ні» або як вибір із готових значень. Частина точок даних у VSME не вимагає вільного тексту, а передбачає просту фіксацію факту, наявності практики або вибір одного з варіантів.
- Частина полів є умовними. У шаблоні точки даних позначаються за категоріями, зокрема як такі, що належать до базового або розширеного модуля, а також як такі, що подаються «if applicable».
- У шаблоні є автоматично обчислювані значення. Цифровий шаблон підтримує автоматичний розрахунок підсумків (auto-calculation of totals), а також перевірки коректності та узгодженості даних (validations and consistency checks) за допомогою формул і правил перевірки.
- Структура шаблону розбита на окремі робочі аркуші. У версіях цифрового шаблону, які EFRAG поширює через сторінку VSME Digital Template and XBRL Taxonomy, логіка організації побудована як Excel-файл із розділенням даних за блоками та функціями, що робить заповнення більш навігаційним і зручним.
- Цифровий шаблон створений насамперед як освітній і технічний інструмент.

Типи даних у цифровому шаблоні VSME:

- narrative cells (текстові поля) – для коротких описів, пояснень і контекстної інформації;
- numeric metrics (числові показники) – для кількісних значень, які можна виміряти або поррахувати;
- yes/no fields (поля «так/ні») – для фіксації наявності, відсутності або факту застосування;
- conditional fields (умовні поля) – для даних, що заповнюються лише за певних умов;
- auto-calculated values in digital template (автоматично розраховані значення в цифровому шаблоні) – для підсумків, агрегованих значень і технічних перевірок;
- separate sheets for environmental, social, governance disclosures (окремі аркуші для екологічних, соціальних та управлінських розкриттів) – для структурованого поділу інформації за тематичними блоками.

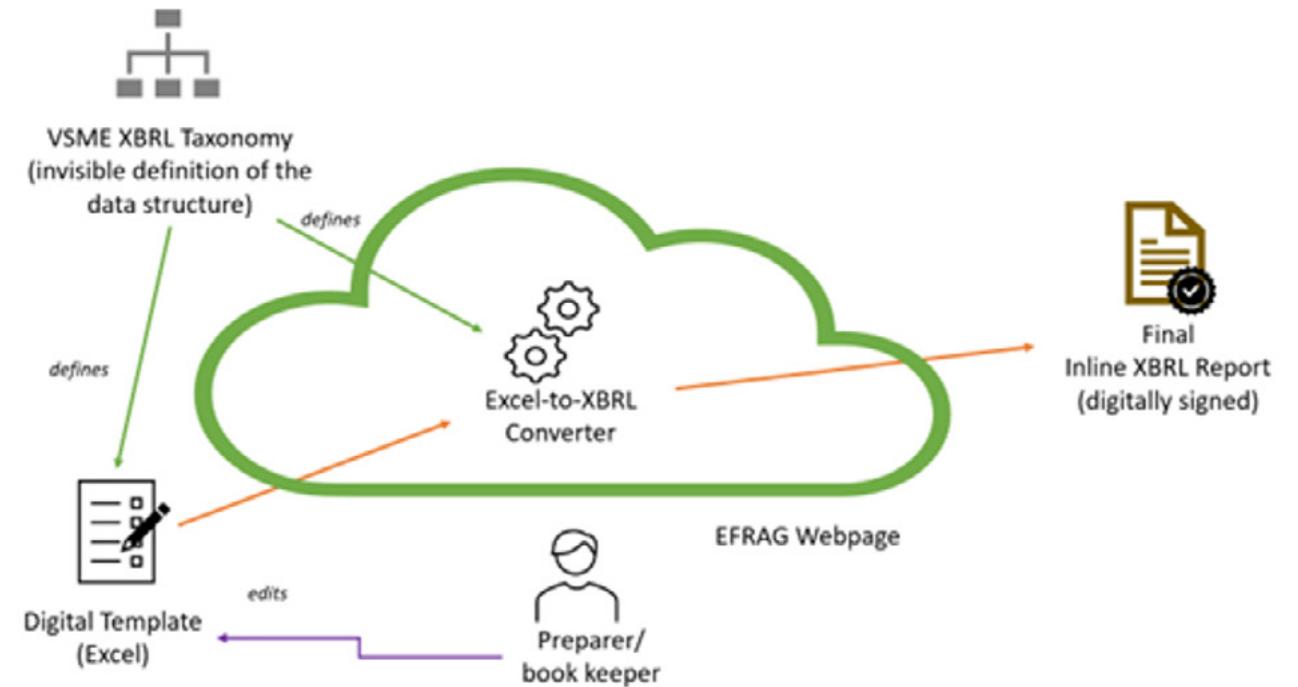
Огляд EFRAG Digital Template і XBRL Converter

EFRAG розробив набір інструментів для спрощення добровільної звітності для МСП за стандартом VSME, затвердженим ЄК 30 липня 2025. Перелік цих інструментів включає: цифровий зразок таблиці до заповнення в форматі Excel (на сайті EFRAG також є приклад вже заповненої таблиці, ми радимо користуватися нею, як прикладом), конвертер створений для перетворення цієї таблиці в машиночитабельний формат, XBRL таксономію (цифрове маркування даних) та пояснювальні матеріали, які можна знайти за цим [посиланням](#), де ми рекомендуємо шукати і останні версії всіх перерахованих інструментів.

Overall Validation Status
COMPLETE

Алгоритм підготовки звітності:

1. Перегляньте доступні за посиланням вище пояснювальні матеріали.
2. Завантажте цифровий шаблон VSME, наданий EFRAG (або/і зразок звіту).
3. Відкрийте Excel, заповніть/перевірте дані в кожному робочому аркуші.
4. Переконайтеся, що загальний статус перевірки відображається як «ЗАВЕРШЕНО» та збережіть таблицю.
5. Перейдіть в [Конвертер](#), завантажте ваш файл і запусіть конвертацію (триває кілька хвилин).
6. Перегляньте згенерований звіт XBRL, щоб переконатися, що всі розкриття інформації є повними та точними, після чого завантажте та збережіть конвертовані файли XBRL.

Джерело: <https://www.efrag.org/en/vsme-digital-template-and-xbrl-taxonomy>

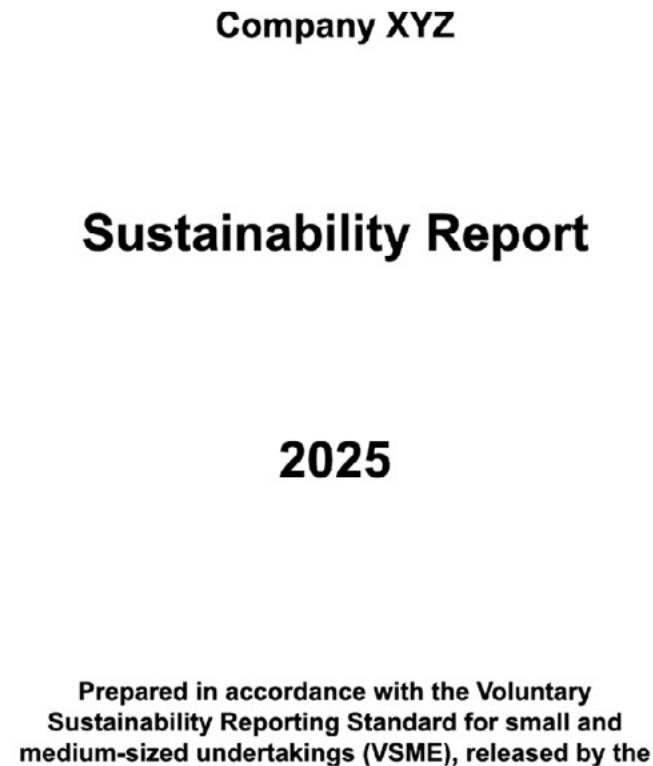
XBRL Converter

Digital Template to XBRL Converter

За базового сценарію, коли вам потрібно просто заповнити і конвертувати звіт, зручніше користуватися онлайн-конвертером, проте існує опція і завантаження його коду через GitHub.

Онлайн-інструмент перетворює таблицю у валідний Inline XBRL-звіт з перевіркою, завантажуючи XBRL-таксономію автоматично.

Завантаження самої таксономії для цифровізації звітів також не є обов'язковим, за умови, якщо ви не плануєте її вбудувати у власний інструмент чи CRM-систему. Вона дає можливість маркувати файл у форматах iXBRL, XBRL-JSON/CSV без ручного тегування та уможливорює обмін та порівняння даних.

Структура документа

[B01.000] - General information - Basis for Preparation
[B01.100] - General information - List of subsidiaries
[B01.200] - General information - List of sites
[B02.000] - General information - Practices, policies and/or future initiatives for transitioning towards a more sustainable economy
[B03.000] - Environment - Total Energy Consumption
[B03.100] - Environment - Breakdown of energy consumption
[B03.200] - Environment - Estimated Greenhouse Gas Emissions
[B03.300] - Environment - Greenhouse Gas Emissions intensity
[B04.000] - Environment - Pollution of air, water and soil: availability of public disclosure
[B04.100] - Environment - Pollution of air, water and soil: amount of emissions
[B05.000] - Environment - Sites in biodiversity sensitive areas
[B05.100] - Environment - Biodiversity - on Land-use
[B07.000] - Environment - Description of circular economy principles
[B07.100] - Environment - Breakdown of waste by type
[B07.200] - Environment - Total Hazardous and Non-Hazardous waste
[B07.300] - Environment - Breakdown of annual mass-flow of relevant materials used by the undertaking
[B07.400] - Environment - Total annual mass-flow of materials used by the undertaking
[B08.000] - Social - Workforce - General characteristics: type of contract
[B08.100] - Social - Workforce - General characteristics: gender
[B08.200] - Social - Workforce - General characteristics: country of employment
[B08.300] - Social - Workforce - General characteristics: turnover rate
[B09.000] - Social - Workforce - Health and safety

Oralle 1.4.6

У результаті конвертації таблиці, конвертер запропонує вам кілька форматів пакетів документів - Viewer (пакет з людиночитабельним форматом, як ви бачите на картинці, сам XBRL Report (пакет для безпосередньої цільової подачі/публікації документів) та XBRL-JSON (машиночитабельний документ для аналітики) тощо.

Приклади звітів за VSME

- Приклади звітів за VSME
- Аналіз першої хвилі VSME звітів
- Практичні поради на основі перших VSME звітів

Приклади звітів за VSME (1)

Компанія	Сектор	Країна	Кількість працівників	Оборот (€)	Модуль	Матеріальність	Матеріальні теми	Кількість сторінок	Незалежна перевірка	Посилання на PDF
Alba PG	Консалтинг	Данія	28	5.3M	Basic	Так	<p>E: Службові поїздки (викиди), Викиди постачальників, Офісна енергія</p> <p>S: Добробут та утримання персоналу</p> <p>G: Бізнес-етика та чесність</p>	23	Hi	Alba_Report_2024.pdf
Ten23 Health	Фарма	Швейцарія	206	Не розкрито	Basic + Comp	Так	<p>E: Енергоспоживання, Викиди парникових газів Sc1/2/3, Відходи, Вода, Пластик, Біорізноманіття, Кліматичні ризики</p> <p>S: Гендерна рівність, Охорона праці, Компенсації, Навчання, Плинність кадрів, Права людини</p> <p>G: Антикорупція, Управління ланцюгом постачання, Різноманітність керівництва</p>	28	Hi (EcoVadis Silver 73 – top 3%)	Ten23_Report_2024.pdf
Nord Mobil	Виробництво	Хорватія	87	Не розкрито	Basic	Hi - IRO-базована*	<p>E: Викиди парникових газів Sc1/2/3, Енергія, Вода, Відходи, Циркулярна економіка, Біорізноманіття</p> <p>S: Гендерна рівність, Охорона праці, Залучення громади</p> <p>G: ISO сертифікації, Взаємодія з постачальниками</p>	8	Hi	Nord-Mobil_ESG_HR_c.pdf

Компанія	Сектор	Країна	Кількість працівників	Оборот (€)	Модуль	Матеріальність	Матеріальні теми	Кількість сторінок	Незалежна перевірка	Посилання на PDF
YouSustain	ESG-консалтинг / Освіта	Норвегія	3	0.2M	Basic	Так	<p>E: Енергоспоживання, Викиди парникових газів Sc1/2/3, Відходи, Кліматичні зміни</p> <p>S: Гендерна рівність, Охорона праці, Навчання, Компенсації</p> <p>G: Бізнес-поведінка, Прозорість</p>	18	Hi	YouSustain_Report_2024.pdf
Alanod	Металургія	Німеччина	192	48M	Basic+Comp	DMA light	<p>E: Кліматичні зміни, Енергія, Викиди парникових газів Sc1/2/3, Забруднення, Біорізноманіття, Вода, Циркулярна економіка</p> <p>S: Власний персонал, Охорона праці, Навчання, Компенсації, Права людини, Ланцюг постачання, Громади, Споживачі</p> <p>G: Бізнес-поведінка, Різноманітність керівництва</p>	24	Hi (Аудит)	VSME-Bericht-Alanod_2024.pdf
Camunda	IT	Німеччина	510	92M	Basic+Comp	Так	<p>E: Кліматичні зміни, Енергія, Викиди парникових газів Sc1/2/3, Кліматичні ризики</p> <p>S: Власний персонал, Права людини, Охорона праці, Компенсації, Навчання</p> <p>G: Бізнес-поведінка, Антикорупція, Захист споживачів</p>	24	Hi (ISO 27001, SOC 2 Type II, EcoVadis 49)	https://camunda.pactsafe.io/versions/688742e4550048f18bbd50f8.pdf

Компанія	Сектор	Країна	Кількість працівників	Оборот (€)	Модуль	Матеріальність	Матеріальні теми	Кількість сторінок	Незалежна перевірка	Посилання на PDF
TT Gaskets	Виробн. Ущільнювачів	Фінляндія	80	20M	Basic+Comp		<p>E: Кліматичні зміни, Енергія, Викиди парникових газів Sc1/2/3, Забруднення, Біорізноманіття, Вода, Циркулярна економіка</p> <p>S: Власна робоча сила, Працівники ланцюга постачання, Громади, Споживачі, Охорона праці, Навчання</p> <p>G: Бізнес-поведінка, Антикорупція</p>	32	Hi (ISO 14001, ISO 45001, ISO 9001, EcoVadis Silver 71 – top 7%)	https://tt-gaskets.fi/en/2025/05/07/tt-gaskets-publishes-its-first-verified-sustainability-report-using-vsme-standard

*IRO-базована (Impacts, Risks, Opportunities) – спрощений підхід до визначення матеріальності, коли компанія:

- Не проводить повноцінний DMA (Double Materiality Assessment)
- Визначає теми через неформалізовану оцінку впливів (impacts), ризиків (risks) та можливостей (opportunities)
- Зазвичай базується на внутрішній експертній думці менеджменту без залучення стейкхолдерів
- Типово для малих компаній або перших ESG-звітів

Аналіз першої хвили VSME звітів

Які теми найчастіше визначають як матеріальні

Три теми проходять крізь усі сім звітів як універсальна основа: клімат, власний персонал, бізнес-поведінка. Але варто звернути увагу й на те, як компанії обґрунтовують свій вибір інших тем. Camunda, наприклад, демонструє найяскравішу логіку виключення: «Цифровий бізнес без фізичного виробництва означає, що забруднення, вода, біорізноманіття та циркулярна економіка знаходяться нижче порогу матеріальності згідно з принципом подвійної матеріальності.» Це не просто «ми не звітуємо про це», а систематичний аргумент відповідно до принципів. Натомість, це контрастує з Nord Mobil, які виробляють мобільні будинки біля охоронюваної території Natura 2000, але біорізноманіття не включене як матеріальна тема і вони не пояснюють причин. Це відразу насторожує і виглядає наче вони не зробили належної оцінки, або ж скопіювали чужу матрицю. Тому у підготовці до визначення матеріальних тем ми б радили звернути увагу саме на компанії, що поділяють з вами сектор. Як

приклад, YouSustain (3 особи) і Camunda (510 осіб) мають більше спільного у матеріальності (мінімальний екологічний слід, фокус на етиці даних) ніж YouSustain та TT Gaskets (80 осіб виробництва). Секторальна логіка сильніша за логіку розміру.

Які модулі обирають компанії

П'ять з семи компаній обрали звітувати за Комплексним пакетом, попри те, що технічно Базового було би цілком достатньо. На цьому ґрунті можна зробити висновок, що це стратегічний вибір, а не необхідність дотримання вимог. Бізнеси ставлять питання не «чого вимагає стандарт», а «на що очікують наші стейкхолдери» Ten23 відверто пояснює: «Перевірки належної обачності з боку фармацевтичних клієнтів все частіше вимагають детальних показників сталого розвитку. Базовий модуль був би недостатнім для нашого конкурентного позиціонування». Натомість YouSustain, як мікробізнес, обрав Комплексний з іншої причини: «Ми є консалтинговою фірмою з питань сталого розвитку. Наш продукт — це експертиза. Мінімалістичний звіт підірвав би довіру». Зрозуміло, що коли

сталий розвиток є вашим основним бізнесом, звітність є демонстрацією продукту.

У цьому випадку можна підсумувати, що етап життєвого циклу бізнесу важливіший за його розмір: TT Gaskets (80 працівників, 24 роки шляху) має глибину для Комплексного пакету, на противагу до Nord Mobil (87 працівників, 2 роки шляху), які розумно обрали Базовий, як фундамент перед розширенням.

Сертифікації, перевірка та верифікація

Підхід до сертифікації здебільшого відображає конкурентну позицію, а не відповідність регламентам. Незалежна верифікація відсутня у всіх семи звітах, що є зрозумілим для добровільного VSME, але також викликає питання довіри.

Бізнеси показують різні стратегічні підходи - накопичення різних сертифікатів (Ten23) — B-Corp, SBTi, EcoVadis Silver 73, ISO 50001, My Green Lab, на противагу стабільності (TT Gaskets) ISO (14001, 45001, 9001) з року в рік. Тут також працює галузева логіка. До прикладу, як IT-

компанія, Camunda уникає ISO 14001 (екологічний стандарт), але має ISO 27001 (інформаційна безпека). Вони не хочуть досягати сертифікацій, які не відповідають їхній бізнес-моделі, проте показують низький бал від EcoVadis і не пояснюють причини. Порівняно з TT Gaskets з оцінкою Silver 71, де це цілком виграшна сторона бізнесу, в Camunda це свідчить про слабку взаємодію з постачальниками — очевидне вузьке місце для технологічних компаній. У цьому випадку чесність також була б доречною.

Практичні поради на основі перших VSME звітів

Керівне правило: чесність важливіша за досконалість.

Найважливішою частиною цього аналізу є не лише те, хто з компаній успішно впорався з виконанням, а й те, як вони представили свої звіти. Було проаналізовано сім звітів від різних компаній з європейських країн. Деякі компанії відкрито обговорювали свої недоліки, викликаючи довіру, а не підозру, що є вражаючим.

Наприклад, компанія YouSustain з Норвегії, що налічує лише трьох співробітників, зазначає у своєму звіті: «Незважаючи на те, що оцінка подвійної матеріальності не є обов'язковою для VSME, ми провели попередню оцінку, щоб створити основу для майбутнього зростання». Впливи, ризики та можливості були визначені через консультації з внутрішніми зацікавленими сторонами. В їхньому підході немає жодних заяв про досконалість.

Натомість вони чесно визнають: «Ми маленькі, це наш перший рік, ось що ми зробили і ось як плануємо розвиватися».

Контрастним прикладом є компанія Nord Mobil, хорватський виробник мобільних будинків. Їхній звіт не містить жодної інформації про те, як вони визначили матеріальні теми. Залишається незрозумілим, чи проводили вони цей аналіз взагалі, чи просто написали те, що, на їхню думку, виглядає важливим. Краще визнати прогалину і представити план дій, аніж подавати неповні дані як остаточну правду.

Коли у вас недостатньо даних, важливо чітко структурувати інформацію. Спочатку вкажіть, чого вам не вистачає. Потім поясніть причини цього. Далі опишіть, що ви робите, щоб виправити ситуацію. Нарешті, встановіть термін, до якого ця інформація з'явиться у звіті.

Компанія Samunda демонструє, як це робити правильно.

Відповідаючи на запитання про гендерну різноманітність у раді директорів, вони зазначають: «Дані про гендерне співвідношення в раді директорів наразі недоступні. Ініціативи щодо збору даних про різноманітність, рівність та інклюзію знаходяться в процесі впровадження. Відстеження різноманітності на всіх рівнях організації планується до кінця 2025 року».

Чи варто розкривати фінансові дані

Згідно зі стандартом VSME, компанії повинні розкривати свій річний чистий оборот у розділі загальної інформації/основи для підготовки (Розкриття інформації B1). Хоча це і є добровільним, вибір звітності за цим стандартом вимагає розкриття цього показника. Попри це, ми бачимо, що не всі компанії дотримуються цієї вимоги.

Що на практиці означає розкриття обороту? Дуже просто — оборот дає змогу обчислити вуглецеву інтенсивність на євро доходу, що, у свою чергу, дає можливість порівняння бізнесу з аналогічними компаніями, навіть якщо вони мають різний розмір. Відповідно, якщо оборот не розкривається, а показуються лише абсолютні цифри викидів, залишається незрозумілим, чи це багато для такого розміру бізнесу чи мало. Це може викликати підозри у зацікавлених сторін: що ви намагаєтесь приховати?

Якщо ви все ж вирішили не розкривати оборот, посилаючись на B1.24e стандарту VSME, ви можете відразу надати дані інтенсивності викидів парникових газів на одиницю продукції: X тонн CO₂ на тонну випуску. Таким чином, пропонуючи альтернативу для порівняння.

3 чого українському МСБ варто починати вже зараз

Для більшості українських МСБ практичний старт у темі ESG не потребує одразу повного переходу до складної системи звітності. Реалістичний мінімум - це опанування базових управлінських рішень, кількох ключових екологічних і соціальних показників та простого формату їх фіксації. Саме таку логіку закладено у VSME: стандарт створено для МСБ як інструмент, який має спростити відповіді на запити банків, великих клієнтів і партнерів по ланцюгу вартості.

1. Базова управлінська рамка. Компанії варто мати хоча б елементарно оформлене розуміння: хто всередині відповідає за збір ESG-даних, які теми для бізнесу є релевантними, і де ці дані зберігаються. B1, B2.
2. Базові екологічні показники. Для більшості МСБ варто вже зараз почати збирати принаймні дані про споживання енергії, а там, де це можливо, і про викиди парникових газів Score 1 та Score 2, а також про відходи і, за потреби, використання води. B3, B6, B7.
3. Блок про працівників. Навіть невеликий бізнес уже може відносно просто збирати базову інформацію про чисельність персоналу, структуру зайнятості, випадки виробничого травматизму, а також дані про навчання, оплату праці чи наявність колективних домовленостей. B8-B10.
4. Антикорупційний базис. Навіть якщо компанія мала, їй варто мати хоча б мінімальний контроль щодо корупційних ризиків, подарунків, конфлікту інтересів і фіксації випадків порушень, Кодекс етики і відповідальних закупівель. B11
5. Менеджмент даних у єдиному форматі. Для МСБ критично важливо не лише «знати цифри», а й зберігати їх у простій структурі: таблиця, внутрішня форма або цифровий шаблон. EFRAG окремо розвиває цифровий шаблон VSME саме для того, щоб стандартизувати такі дані і зменшити хаотичні запити до компаній.

Йдеться не про «повноцінний ESG-відділ», а про базову готовність. Для більшості МСБ на старті достатньо не складної інфраструктури, а здатності швидко зібрати і пояснити ключові дані.

Цей мінімум найчастіше і цікавить зовнішніх користувачів. Банки, великі клієнти і партнери по ланцюгу вартості зазвичай починають запити з базових даних про енергію, викиди, персонал, безпеку праці і управлінські ризики. VSME має полегшити відповіді саме на такі запити.

Для України це ще й інструмент підготовки до майбутніх вимог ЄС. Навіть якщо українське МСБ формально не підпадає під європейське регулювання вже сьогодні, освоєння цього мінімуму допоможе краще працювати з експортом, фінансуванням і вимогами міжнародних партнерів. Це впливає з ролі VSME як добровільного стандарту, рекомендованого Єврокомісією.

Висновки

Висновки

VSME є свідченням того, що європейська політика у сфері звітності зі сталого розвитку переходить до більш практичного і пропорційного підходу. Після запровадження обов'язкових вимог для великих компаній (CSRD-ESRS) ЄС фактично визнав потребу в окремому інструменті для менших підприємств, які не підпадають під повну регуляторну звітність, але вже стикаються із запитом банків, інвесторів, великих клієнтів і партнерів по ланцюгу вартості. У цьому контексті VSME важливий не лише як спрощений формат розкриття даних, а як спроба замінити хаотичні індивідуальні запити єдиною стандартизованою рамкою.

Проведений аналіз показує, що VSME побудований як практичний і гнучкий стандарт. Його структура з базовим і розширеним модулями дозволяє МСБ почати з мінімально необхідного набору розкриттів і, за потреби, переходити до більш детального рівня. На відміну від повних ESRS, VSME не переносить на МСБ надмірну методологічну складність і не вимагає

формалізованої подвійної матеріальності. Натомість він спирається на релевантність, застосовність, порівнюваність і перевірюваність інформації, поєднуючи стандартизацію з необхідною гнучкістю.

Для України значення VSME є насамперед практичним. Український бізнес уже стикається з новими вимогами через експорт, фінансування (вимоги банків при кредитуванні), роботу з міжнародними партнерами та поступову адаптацію до правил ЄС. У таких умовах саме VSME виглядає найбільш реалістичним інструментом для першого етапу підготовки МСБ до менеджменту ESG даних. Він дозволяє почати з базових тем, які найчастіше цікавлять зовнішніх користувачів:

енергія, викиди, вода, відходи, дані про працівників, безпека праці та базові управлінські питання. Для українських компаній це особливо важливо в умовах обмежених ресурсів і високої невизначеності.

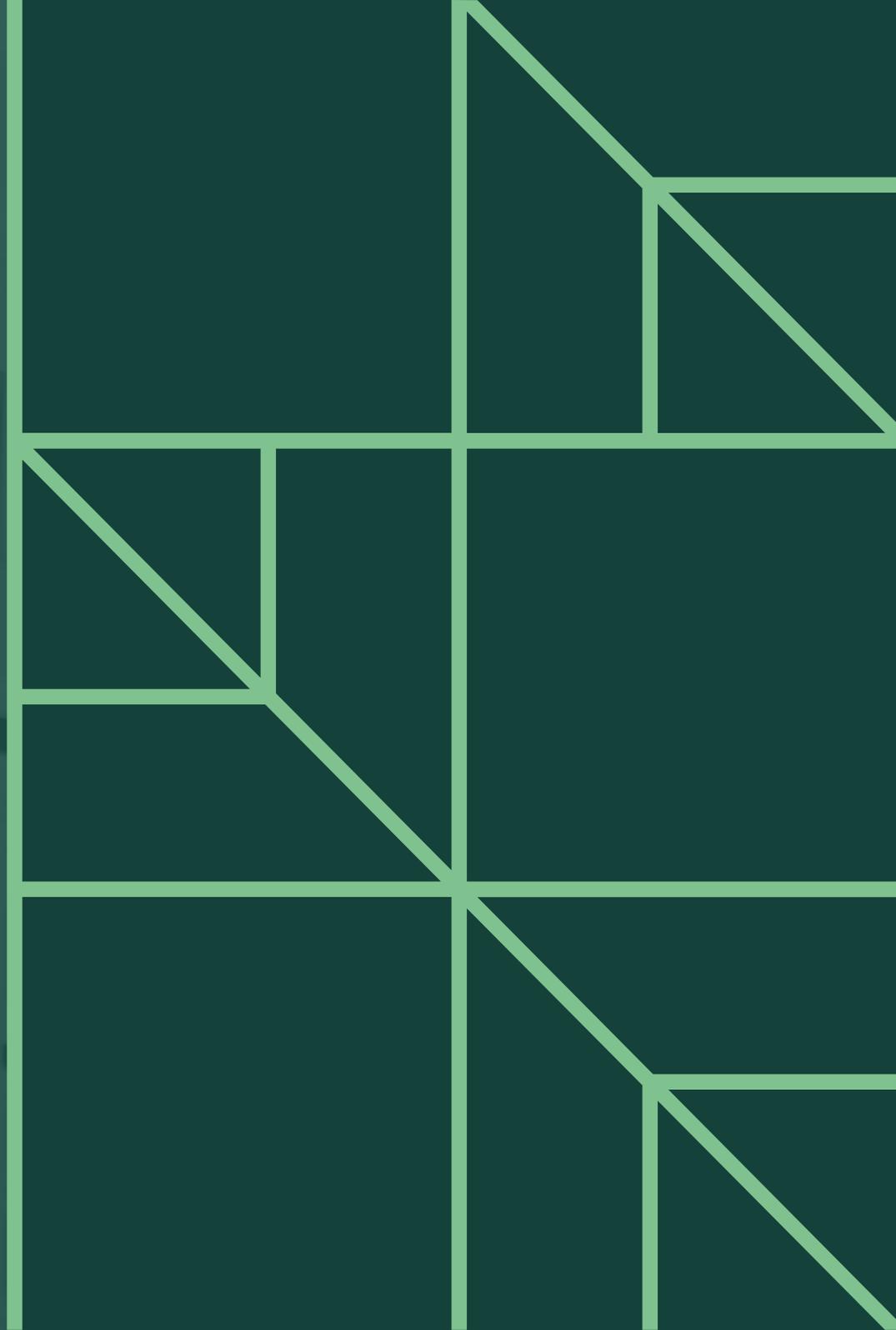
Водночас VSME не слід сприймати лише як технічний шаблон для відповідей на запити контрагентів. Як показано у нашому дослідженні, перші звіти європейських компаній по VSME є дуже різними по формі і змісту, і вже адаптовані під потреби і задачі цих компаній. Для України VSME може стати базою для ширшого добровільного впровадження звітності зі сталого розвитку серед МСБ. Тобто йдеться не лише про окремий стандарт, а про можливий перехідний механізм, який допоможе українському бізнесу поступово рухатися до моделі звітності, сумісної з підходами ЄС.

VSME є цінним не лише для МСБ, а й для великих українських компаній, яким потрібно вибудувати відповідальні закупівлі та збір даних по ланцюгу вартості. Для них цей стандарт і його цифрові шаблони можуть стати готовою, легітимною основою для роботи з постачальниками. Це дозволяє не створювати власні розрізнені анкети, а спиратися на вже сформований європейський інструмент і за потреби адаптувати його до своїх бізнес-потреб.

VSME вже зараз можна розглядати як найбільш практичний орієнтир для українського МСБ у темі звітності зі сталого розвитку. Саме тому в Україні планується подальша робота над перекладом, адаптацією та популяризацією цього стандарту на рівні державної політики і професійної підтримки бізнесу.

Зокрема, очікується VSME буде перекладено і його застосування буде рекомендуватися як добровільна рамка для МСБ, а Офіс зеленого переходу України підтримуватиме цей процес через підготовку роз'яснень, практичних інструментів, інструкцій і прикладів застосування для бізнесу.

**Відповіді
на додаткові
питання**

Відповіді на додаткові питання (1)

Що таке VSME та як стандарт пов'язаний з CSRD та Omnibus I?

VSME - це інструмент добровільної звітності для малих і середніх підприємств, розроблений EFRAG як спрощена альтернатива повним Європейським стандартам звітності зі сталого розвитку (ESRS). Він призначений для компаній, які не мають цінних паперів на регульованих ринках, але відчувають тиск з боку клієнтів і банків щодо ESG-даних.

VSME пов'язаний з CSRD через пакет Omnibus I: цей пакет змінює CSRD так, що обов'язковість звітності піднімається до 1000 працівників, а для компаній нижче цього порога звітність стає добровільною, базованою на VSME. Він також формує «верхню межу» для запитів постачальників у ланцюзі вартості, що зменшує адміністративний тягар для малих компаній.

Які компанії мають відповідати на VSME-запити (мікро-, малі, середні, публічні/непублічні)?

Основна ціль аудиторія VSME - непублічні мікро-, малі та середні підприємства (мікро-SME та non-listed SME), що працюють з європейськими величезними компаніями, банками, інвесторами або ланцюгами постачання. Саме їм часто надсилають різні ESG-опитувальники, а VSME надає єдиний, стандартизований формат відповіді.

Публічні компанії з цінними паперами на регульованих ринках, як правило, підпадають під ESRS, а не VSME, але вони також можуть використовувати VSME-логіку як внутрішній інструмент або вимагати від своїх постачальників звітів, що базуються на VSME, щоб уніфікувати дані.

Які основні вимоги звітності за VSME (Basic module, ESG-показники, матеріальність, парникові гази)?

Basic Module VSME встановлює базовий, але достатній набір вимог для малих і середніх підприємств.

З екологічної частини ключовим є розкриття інформації про парникові гази (GHG). Компанія повинна відобразити викиди Scope 1 (власні), Scope 2 (закуплена електроенергія) та, де можливо, основні викиди Scope 3, використовуючи спрощені методології. Для малих компаній значна частина вимог може бути віднесена до формулювання «IF APPLICABLE» - тобто вказати, що дані відсутні, але пояснити причину.

Крім того, VSME вимагає оцінку матеріальності через визначення тих ESG-тем, які важливі для вашого бізнесу та стейкхолдерів. Для малих компаній це може бути спрощене розкриття, що описує, які теми ви вважаєте матеріальними і чому, а не повнокровний формальний процес, як у великих компаніях.

Які помилки найчастіше роблять компанії при першому звіті за VSME, і як їх уникнути?

Найпоширеніші помилки компаній:

- намагаються охопити всі 100% можливих показників, забуваючи, що VSME допускає «IF APPLICABLE»;
- використовують непослідовні або відсутні методології розрахунків, особливо парникових газів, що робить дані недостовірними;
- не ведуть історичну базу даних, що ускладнює порівняльність між роками;
- не залучають клієнтів чи банки у ранній тест до VSME, що призводить до відмови в прийнятті формату звітності.

Щоб уникнути цього, краще:

- починати з Basic Module;
- документувати методологію;
- зберігати початкові дані в єдиній таблиці або базі (Excel, CRM);
- зворотний зв'язок стейкхолдерів.

Відповіді на додаткові питання (2)

Де знайти безкоштовні відео-навчання, цифровий шаблон XBRL та матеріали з методологій парникових газів для VSME?

EFRAG має комплект безкоштовних ресурсів на своєму [вебсайті](#):

- відео-навчання на різних мовах ЄС: введення до VSME, як почати звітність, як оцінювати матеріальність, як розраховувати викиди, як використовувати цифровий шаблон XBRL;
- цифровий шаблон у форматі XBRL (часто через Excel-або веб-інтерфейс), де ви вводите дані в структуровані поля, шаблон робить автоматичні розрахунки, вказує відсутні поля і генерує PDF-звіт;
- додаткові матеріали: посилання на міжнародні протоколи парникових газів, GRI, SASB, методи оцінки матеріальності, галузеві керівництва та відповідність до міжнародних стандартів.

Як взаємодіяти з екосистемою VSME (форуми, вебінари, асоціації, консультанти)?

EFRAG створив екосистему VSME – [онлайн-спільноту](#), що включає виробників, постачальників, банки, інвесторів, асоціації і консультантів. Вона дає доступ до:

- форумів та панелей питань-відповідей, де ви можете задавати технічні запитання та отримувати відповіді від EFRAG та інших учасників;
- бібліотеки ресурсів: зразків звітів, шаблонів, тематичних досліджень, записів вебінарів;
- щомісячних вебінарів і регіональних воркшопів, які допомагають зрозуміти нюанси застосування VSME.

Також EFRAG опублікував [аналітичний документ-огляд](#) цифрових інструментів та платформ для звітування МСБ зі сталого розвитку, що безпосередньо підтримує застосування VSME.

Чи буде переклад VSME на українську мову?

Так, є плани з перекладу VSME на українську мову. Міністерство фінансів України в рамках роботи по Стратегія запровадження звітності зі сталого розвитку організувала відповідну Міжвідомчу робочу групу. Є плани щодо перекладу офіційного тексту стандарту VSME та ключових супровідних інструментів. Крім того, передбачається підтримка перекладу практичних гайдлайнів, шаблонів і пояснень.

Чи є потреба українським компаніям вже звітувати по VSME?

Пряма обов'язкова звітність за VSME поки не встановлена для українських компаній, але вже існують дуже сильні практичні причини починати використовувати цей інструмент.

Українські компанії, що працюють з європейськими клієнтами, банками, інвесторами або входять у ланцюги постачання європейських корпорацій, все частіше отримують ESG-запити. VSME дає їм зарання стандартизований формат відповіді.

Крім того, раннє використання VSME дозволяє вже формувати історичні дані за роками, що важливо для ESG-кредитів, green finance-ініціатив та вимог європейських програм підтримки та інших інструментів ЄС.

Відповіді на додаткові питання (3)

Чи переходити на VSME, якщо компанія вже почала готуватись до звітності по іншим стандартам (GRI, ESRS тощо)?

Не обов'язково переходити з одного стандарту на інший - VSME має менше охоплення ніж GRI чи ESRS.

Чи потрібно проводити аудит звітності по VSME?

Поки що VSME залишається добровільним інструментом, тому обов'язковий аудит звітності за VSME не встановлений. Однак це не означає, що аудит або верифікація не мають сенсу.

Часто банки, інвестори та великі корпорації вимагають від своїх постачальників, щоб важливі ESG-дані (наприклад, парникові гази, соціальні показники, ризик-фактори) були верифіковані або незалежно підтверджені. У цьому випадку компанія може самостійно вирішити провести обмежену верифікацію або аудит ключових метрик, щоб підсилити довіру до свого VSME-звіту.

Тому вже зараз може бути доречно:

розробити протоколи збору даних;

задокументувати методології;

врахувати майбутню можливість аудиту при виборі інструментів (XBRL, дата менеджмент системи).

Які ресурси і скільки часу потрібно, щоб підготувати компанію до звітності по VSME?

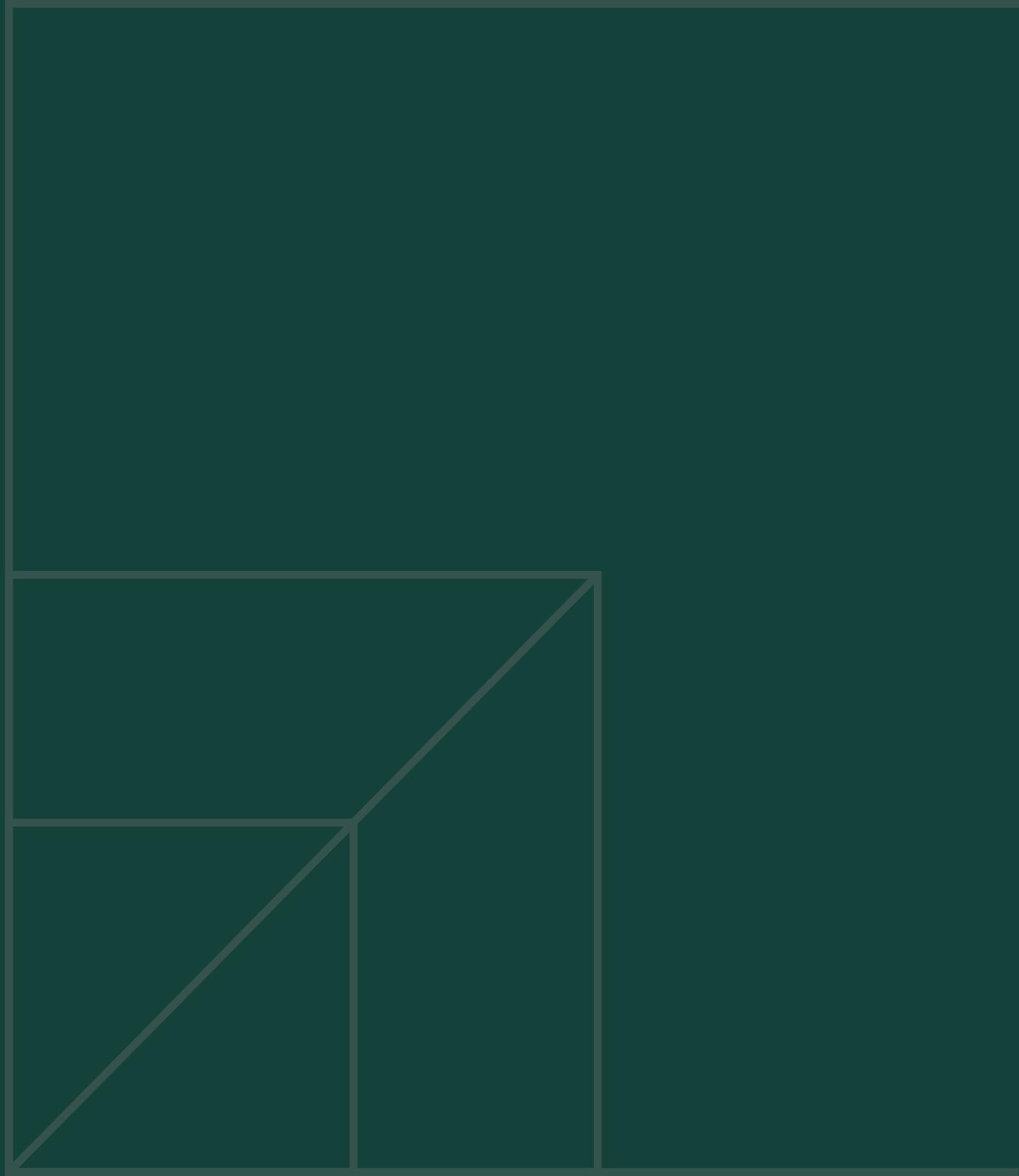
Для підготовки до звітності за VSME вимагаються переважно організаційні та внутрішні (не технічні) ресурси, але витрати часу відчутно нижчі, ніж для повного ESRS-звіту.

Якщо розглядати середньо-статистичну компанію з 50–150 працівниками, яка має базовий облік енергії, відомості з HR-системи і зрозумілі політики, орієнтовно:

- перший рік Basic Module VSME вимагає від 50 до 150 годин роботи відповідальних осіб (CFO, еколог/ESG-спеціаліст, HR, закупівлі), у залежності від якості їхніх даних;
- наступні роки — переважно 20–50 годин, оскільки історична база вже створена, а зміни відбуваються лише в цифрах;
- Порівняно з ESRS/GRI, впровадження VSME може бути від 30 до 70% часу від першого ESRS-звіту, оскільки вимагає набагато менше даних.

На прикладі проаналізованих звітів, бачимо, що VSME-звіт (Basic) можна підготувати за 2–4 місяці, навіть у відносно малих командах, якщо організувати збір даних, чітко розподілити відповідальність і використовувати цифровий шаблон XBRL.

Джерела інформації і корисні ресурси

Джерела інформації

[VSME Standard](#)

[Voluntary reporting standard for SMEs \(VSME\), Concluded](#)

[European Commission Recommendation \(EU\) 2025/1710 on a voluntary sustainability reporting standard for SMEs](#)

[European Commission presents voluntary sustainability reporting standard to ease burden on SMEs](#)

[European Commission Questions and answers on the Recommendation on voluntary sustainability reporting standard for small and medium-sized undertakings](#)

[European Commission, Corporate sustainability reporting](#)

[EFRAG SMEs and Sustainability Reporting](#)

[EFRAG, Press Release: EFRAG welcomes European Commission's recommendation on VSME](#)

Корисні ресурси

[VSME Digital Template and XBRL Taxonomy](#)

[VSME Digital Template, XBRL Taxonomy & Converter](#)

[VSME Digital Template and VSME XBRL Taxonomy, Explanatory Note](#)

[VSME Supporting Guide on Disclosure C2](#)

 Instagram

 Facebook

 LinkedIn

 DiXi Group

 Green Transition Office